

ІТАХІВНИЦТВО

Міжвідомчий тематичний
науковий збірник

2013

Випуск 69

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА**

ПТАХІВНИЦТВО

**МІЖВІДОМЧИЙ
ТЕМАТИЧНИЙ
НАУКОВИЙ
ЗБІРНИК**

ВИПУСК 69

Харків – 2013

Інститут тваринництва НААН

Птахівництво: міжвід. темат. наук. зб. / ІТ НААН. – Харків, 2013. – Вип. 69. – 378 с.

У випуску викладено результати наукових досліджень з питань генетики, селекції, інкубації, фізіології, біохімії та профілактики хвороб сільськогосподарської птиці. Представлено розробки вчених з актуальних питань розведення, технології утримання та годівлі сільськогосподарської птиці.

Збірник розрахований на працівників спеціалізованих птахівницьких підприємств, реальних і потенційних інвесторів галузі птахівництва, на наукових співробітників ВНЗ і НДІ в галузі птахівництва і тваринництва, власників племінних, фермерських та присадибних господарств, студентів і викладачів сільськогосподарських ВНЗ і коледжів, птахівників-любителів.

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту тваринництва НААН.

Протокол № 11 від 15 серпня 2013 року.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іонов Ігор Анатолійович - директор Інституту тваринництва НААН, доктор с.-г. наук, професор, член-кореспондент НААН (головний редактор);

Терещенко Олександр Володимирович – заступник директора з наукової роботи у галузі птахівництва ІТ НААН, канд. біол. наук, ст. наук. співр. (заступник головного редактора);

Катеринич Олег Олександрович – завідувач відділом птахівництва ІТ НААН, канд. с.-г. наук, ст. наук. співр.;

Здравосудова Інна Віталійовна – наук. співр. ІТ НААН (відповідальний секретар редколегії);

Шаповалов Сергій Олегович – заступник директора з науково-координаційної роботи ІТ НААН, канд. біол. н.;

Котик Анатолій Миколайович – гол. наук. співр., доктор вет. наук, ст. наук. співр.;

Наливайко Людмила Іванівна – гол. наук. співр., доктор вет. наук, ст. наук. співр.;

Сахацький Микола Іванович – професор кафедри генетики, розведення і репродукції, біотехнології тварин Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктора біол. наук, професор, академік НААН;

Сурай Петро Федорович – доктор біол. наук, професор Шотландського сільськогосподарського коледжу та Університету м. Глазго;

Фісінін Віктор Іванович – директор Державного наукового підприємства «Всеросійський науково-дослідний і технологічний інститут птахівництва», доктор с.-г. наук, професор, академік РАСГН;

Берзінь Надежда Іванівна – пров. наук. співр. Інституту біології Латвійського університету, доктор біол. наук, професор Латвійського університету;

Брезвин Оксана Марківна – пров. наук. співр. Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок, канд. вет. наук;

Кулібаба Роман Олександрович – зав. лабораторії профілактики захворювань птиці та молекулярної діагностики ІТ НААН, канд. с.-г. наук;

Мельник Володимир Олексійович – зав. лабораторії технології виробництва продукції птахівництва ІТ НААН, канд. с.-г. наук.

Адреса редакційної колегії:

Інститут тваринництва НААН,

62404, Харківська обл., Харківський р-н, п/в Кулиничі,

Тел.: (057) 740-31-81

Тел./факс: (057) 740-39-94

E-mail: it_uaan@bk.ru

Украинское отделение Всемирной научной ассоциации по птицеводству
Национальная академия аграрных наук Украины
Институт животноводства НААН
Издательский дом «ЕФПІТ»

*Статті XIV Української конференції по
птицеводству з міжнародним участям*

**«Актуальні проблеми сучасного
птицеводства»**

≡ Biomin® ≡

КРОНОС
ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО **АГРО**

Генеральний медіа-партнер

Видавничий дім
ЕФПІТ

Алушта, септєбрь 16-19, 2013

Украинское отделение Всемирной научной ассоциации по птицеводству
Национальная академия аграрных наук Украины
Институт животноводства НААН
Издательский дом «ЕФПИТ»

«Актуальные проблемы современного птицеводства»

*Статьи XIV Украинской конференция по птицеводству
с международным участием*

**Харьков
2013**

РОЛЬ УМОВНО-ПАТОГЕННОЇ МІКРОФЛОРИ У ВИНИКНЕННІ ТОКСИКОІНФЕКЦІЙ ТА ТОКСИКОЗІВ

Фотін А.І., Коваль Г.І.

Сумський національний аграрний університет

TIF-UA@meta.ua

Резюме. Бактериологическими исследованиями тушек птицы и проб отобранных от больных военнослужащих установлено, что причиной токсикоинфекций и токсикозов являлась условно-патогенная микрофлора, а именно *S. aureus*, *E. coli*, *K. pneumoniae*, *E. agglomerans*, *P. mirabilis*, *Y. enterocolitica*, *C. diversus*, *C. jejuni*, *P. aeruginosa* а также их ассоциации.

Ключевые слова: тушки птицы, условно- патогенная микрофлора, токсикоинфекции, токсикозы.

Summary. By bacteriological studies of poultry carcasses and samples selected from sick soldiers we have found that the cause of poisoning and toxicosis was conditionally pathogenic microflora, such as : *S. aureus*, *E.coli*, *K. pneumoniae*, *E. agglomerans*, *P. mirabilis*, *Y. enterocolitica*, *C.diversus*, *C. jejuni*, *P. aeruginosa* and their association.

Key words:: poultry carcasses, conditionally pathogenic microflora, toxicoinfection, toxicosis.

Вступ. На сьогоднішній день актуальними і не вивченими є хвороби птиці, викликані умовно–патогенними мікроорганізмами, які при багаторазовому пасажуванні на сприятливому птахопоголів'ї підвищують свою вірулентність. При зниженні резистентності організму, особливу небезпеку несуть ешерихії. Встановлено, що у 78,9% випадків вони викликають захворювання в асоціації з одним, двома і більше збудниками, наприклад ешерихіоз і сальмонельоз, ешерихіоз і стрептококоз, ешерихіоз і стафілококоз, ешерихіоз і псевдомоноз, ешерихіоз і мікоплазмоз, ешерихіоз і клебсієльоз та інші варіації [1].

У період функціонування господарств в умовах «ринкової економіки» створюються можливості для необмеженого контакту та передачі патогенних та умовно–патогенних мікроорганізмів, як в межах одного господарства, так і між господарствами. Крім того зростання імпорту до нашої країни м'яса птиці, яєць, сировини і продуктів птахівництва ставить перед державною ветеринарною службою нові вимоги щодо недопущення на територію України бактеріальних захворювань [2].

Існує декілька бактеріальних інфекцій, які поражають людину та птицю. В зв'язку з цим продукти птахівництва (яйця та м'ясо), забрудненні умовно-патогенної збудниками, можуть бути потенційними джерелами інфекційних захворювань, токсикоінфекцій і токсикозів у людини. До 70% усіх діарейних інфекцій дітей до 5-річного віку мають харчову етіологію. Щорічно у світі реєструється до 1,5 млрд. таких випадків, з них 3 млн. закінчується летально. У деяких європейських країнах спостерігалось на 100 тисяч населення понад 300 випадків захворювань на асоційований сальмонельоз з ешерихіозом із летальністю 3 %. В Японії, Англії та Росії в першій половині 80-х років 20 століття

виявився новий ентерогеморагічний різновид ешерихіозу, який обумовлювався сероваром O157 з тяжкими поза кишковими ускладненнями і високою летальністю. Сотні випадків ієрсиніозу, кампілобактеріозу, кластрідіозу харчового походження реєструються в країнах Європи, Північної Америки та Азії. Більшість із зазначених інфекцій, у тому числі нові та емерджентні харчові інфекції, актуальні і для України. За останні роки на епідемічний рівень виходять харчові токсикоінфекції і токсикози, що обумовлюються умовно-патогенною мікрофлорою. Впродовж минулого десятиріччя захворіло майже 100 млн. людей. Важливим фактором передачі збудників харчових токсикоінфекцій і токсикозів є продукти птахівництва, більш того, вони можуть стати субстратом для розмноження збудників бактеріальних інфекцій до рівня, що нерідко стає критичним для споживача. Гігієна продуктів птахівництва є важливим компонентом у профілактиці харчових захворювань людини [3, 4]. Міжнародні стандарти ставлять жорсткі вимоги до експертної перевірки будь-яких продуктів птахівництва (м'ясо, яйце, меланж, яєчний порошок), які без відповідного сертифікату чи дозволу їх просто не допустять на ринок, вважаючи «потенційно небезпечними» [5]. За останні роки в Україні помітно покращилися методи мікробіологічного дослідження молока, м'яса та продуктів їх переробки, використання яких дозволяє одержати порівняно повне уявлення про їх харчову цінність і санітарну якість. Що стосується продуктів птахівництва, це питання ще недостатньо вивчено. Потребують удосконалення організаційні заходи, спрямовані на запобігання надходженню в продаж продуктів птахівництва, забруднених збудниками бактеріальних інфекцій. Недостатньо організований контроль за вирощуванням екологічно безпечної птиці.

Метою нашої роботи було встановлення ролі умовно-патогенної мікрофлори як етіологічного фактору токсикоінфекцій та токсикозів у людини.

Матеріали і методи. Для встановлення ролі умовно-патогенної мікрофлори у захворюваннях людини нами були проаналізовані дані санепідемістанції м. Севастополю по виявленню етіологічного фактору токсикоінфекцій і токсикозів у воєннослужбовців після вживання продукції птахівництва за останні два роки (2012-2013 рр). Ізоляцію мікроорганізмів із тушок птиці та виділень хворих людей, вивчення морфологічних, біохімічних та патогенних властивостей проводили за методиками, які представлені у довіднику “Лабораторные исследования в ветеринарии. Бактериальные инфекции” під редакцією Антонова. Вид мікроорганізмів ідентифікували з використанням визначника Бергі.

Результати досліджень. Як ми бачимо з таблиці 1 частіше всього токсикоінфекції у людини викликалися збудниками клебсієльозу (19,56 % - 20,53 %), ешерихіозу (5,71 % - 9,71 %)- та стафілококозу (8,31 % - 11,86 %).

Значно рідше були зареєстровані інфекції, що були обумовлені кампілобактером (5,61 % - 8,57 %), протеем (5,06 % - 6,62 %), цитробактером (3,69 % - 4,36 %), ієрсинією (4,38 % - 5,01 %), синьогнійною паличкою (2,23 % - 4,12 %). Крім того було відмічено, що значну питому вагу займали інфекції, які викликані асоціацією збудників: *Klebsiella pneumoniae* + *Staphylococcus aureus*; *E.coli* + *Staphylococcus aureus*; *Citrobacter* + *Staphylococcus aureus*; *Proteus mirabilis* +

Staphylococcus aureus; Klebsiella pneumoniae + E.coliO157; Klebsiella pneumoniae + E.coliO157 + Staphylococcus aureus; Campylibacter jejuni + E.coliO157 + Staphylococcus aureus (0,96 %-5,38 %).

Таблиця 1. Питома вага мікроорганізмів виділених від воєннослужбовців при токсикоінфекціях та токсикозів, які були спричинені продуктами птахівництва

Назва мікроорганізмів	2012 рік		2013 рік	
	абс. число	%	абс. число	%
S. aureus	260	11,86	192	8,31
E. coli O157	125	5,71	145	6,28
E. coli O1	231	9,71	213	9,21
K. pneumoniae	429	19,56	475	20,53
E. agglomerans	133	6,07	117	5,06
P. mirabilis	145	6,62	117	5,06
Y. enterocolitica	96	4,38	116	5,01
C. diversus	81	3,69	101	4,36
C. jejuni	123	5,61	198	8,57
P. aeruginosa	49	2,23	95	4,12
K. pneumoniae + S. aureus	118	5,38	127	4,49
E. coli O157 + S. aureus	111	5,06	98	4,25
C. diversus+ S. aureus	110	5,02	108	4,68
P. mirabilis+ S. aureus	94	4,28	85	3,68
K. pneumoniae + E. coli O157	46	2,09	51	2,20
K. pneumoniae + E. coli O157+ S. aureus	39	1,77	67	1,60
C.jejuni+ E.coliO157+ S. aureus	21	0,96	39	1,69
Всього	2193	100	2314	100

Таким чином, при виявленні причин харчових отруєнь у людей, спеціалістами санепідемстанції м. Севастополю та фахівцями обласної державної лабораторії ветеринарної медицини, було встановлено, що джерелом була продукція птахівництва. Небезпеку являють тушки перехворілої та хворої птиці без клінічних ознак або перехворівших в атиповій формі. Це підтверджує той факт, що

контамінована бактеріальними збудниками продукція птахівництва небезпечна для людини.

Висновок. Встановлено що етіологічним фактором токсикоінфекцій та токсикозів є умовно-патогенна мікрофлора, а саме *S. aureus*, *E. coli*, *K. pneumoniae*, *E. agglomerans*, *P. mirabilis*, *Y. enterocolitica*, *C. diversus*, *C. jejuni*, *P. aeruginosa* та їх асоціації.

Список літератури

1. Борисенкова А.Н. Спектр микрофлоры, выделяемой от птиц, в хозяйствах различного технологического направления / А.Н. Борисенкова, Р.Н. Корovin, Т.Н. Рождественская и др. // РацВетИнформ. – 2003. - №10. – С. 3 – 6.
2. Білянська О.В. Обсіменіння тушок курей, які надходять на ринок для реалізації / О.В. Білянська // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. – 2009. – Т. 11, № 2 (41). Ч.4. – С. 8 – 12.
4. Мельник Ю.Ф. Основи управління безпечністю харчових продуктів / Ю.Ф. Мельник. – К. : Союз споживачів України, 2007. – 206 – 228 с.
5. Микитюк П.В. Екологія харчових продуктів тваринництва / П.В. Микитюк // Екотрофологія. Сучасні проблеми. – БДАУ, 2005. – С. 109.
6. Fidel Toldra. Food Microbiology and Food Safety / Fidel Toldra. – Spain: Springer 2009. – 669 p.

УДК: 619:616.993.192.1:636.92

ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ПОПУЛЯЦІЇ ЧЕРВОНОГО КУРЯЧОГО КЛІЩА В УМОВАХ ПТАХОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Фотіна Т.І., Нагорна Л.В.

Сумський національний аграрний університет
lvn_10@mail.ru

Резюме. В статье освещены оптимальные схемы проведения лечебно-профилактических мероприятий против временных эктопаразитов, в частности красного куриного клеща *Dermanyssus gallinae* в птицеводческих хозяйствах, в том числе с промышленными технологиями выращивания птицы. Доказана высокая эффективность сочетанного использования различных методов борьбы в единой схеме лечебно-профилактических мероприятий.

Ключевые слова: красный куриный клещ, дерманиссиоз, лечебно-профилактическая обработка.

Summary. The article shows the optimum scheme of treatment and preventive measures against temporary ectoparasites, in particular red chicken mite *Dermanyssus gallinae* in poultry farms, including industrial technology growing birds. High efficiency of the combined use of different methods of combat in a single scheme of health care interventions.

Keywords: the red chicken mite, dermanisiosis, the intensity of infestation, medical and preventive treatment.